

Medieklagenemnda

Klagenemndas avgjørelse av 31. januar 2025 i sak 2024/1434

Saken gjelder: Klage over avslag på søknad om innovasjons- og utviklingstilskudd

Klager: Stiftelsen Manifest Media

Klagenemndas

medlemmer: Bjørnar Borvik, Gunn Enli, Karin Fløistad og Eirik Østerud

Bakgrunn:

- (1) Stiftelsen Manifest Media (heretter klager) søkte 1. mars 2024 Medietilsynet om innovasjons- og utviklingstilskudd til prosjektet «Kunstig intelligens, ekte journalistikk». Søknadsbeløpet var på 960 000 kroner.
- (2) Medietilsynet tildeler tilskudd etter forskrift 26. juni 2018 nr. 1033 om innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier (heretter innovasjonsforskriften). Vedtak om tilskudd treffes av tilsynet etter innstilling fra Fagutvalget for innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier (heretter Fagutvalget), jf. innovasjonsforskriften § 5 andre ledd.
- (3) Medietilsynet avsto 10. juni 2024 klagers søknad, med følgende begrunnelse:

«Fagutvalget har vurdert om vilkårene i forskriften § 2 er oppfylt:

Fagutvalget mener at Manifest Media ikke er et aktualitets- og nyhetsmedium som kvalifiserer til støtte fra denne ordningen og innstiller derfor til avslag.

Medietilsynet har også vurdert om vilkårene i forskriften § 2 er oppfylt:

Medietilsynet vurderer at Manifest Media ikke oppfyller vilkårene for å kunne motta innovasjons- og utviklingstilskudd i forskriften § 2 første ledd bokstav a og b. Slik Medietilsynet ser det, er Manifest Medias seks podkaster "Økotrim", "Bokklubben Bastard", "Manifest Radio", "Mímir og Marsdal", "5080 Nyhetskontrollen" og "Redaksjonen" underholdningspodkaster. Podkastene har ikke som "hovedformål" å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt.»

- (4) Klager ba om en utvidet begrunnelse for avslaget 10. juni 2024.
- (5) Medietilsynet sendte en utvidet begrunnelse for avslaget 9. august 2024. Den utvidede begrunnelsen lød som følger:

«Det er etter Medietilsynets vurdering ikke Manifest Medias podkasters «hovedformål» å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. I dette ligger at publikasjonen må fylle en funksjon som innebærer å holde leserne orientert om det som skjer rundt dem. Selv om enkelte av Manifest Medias podkaster har nyheter som tema, er det ikke nyhetspodkaster, men underholdning laget på

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

nyheter. Blant annet beskrives podkasten «5080 Nyhetskontrollen» slik: «Gjennom grundige undersøkelser, og revisjon av ukens nyheter, sjekker våre kontrollører hvordan alle i hele verden gjør jobben sin. Avdekker de sterkt kritikkverdige forhold kan det føre til latterliggjøring, og i alvorlige tilfeller til tulleringing.»»

- (6) Stiftelsen Manifest Media påklagde vedtaket 29. august 2024.
- (7) Medietilsynet vurderte klagen, men fant ikke grunnlag for å endre vedtaket. Tilsynet oversendte saken til Medieklagenemnda for endelig avgjørelse ved innstilling 19. september 2024.
- (8) Nemndsmøter i saken ble avholdt 19. desember 2024 og 31. januar 2025.

Medietilsynets begrunnelse for vedtaket:

- (9) Medietilsynets begrunnelse for avslaget er at klager ikke oppfyller vilkårene for tilskudd i innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a og b. Tilsynet har vist til at Fagutvalget har konkludert med at klager ikke er et aktualitets- og nyhetsmedium som kvalifiserer til støtte etter ordningen. Tilsynet har også selv kommet til at klager ikke har som «hovedformål» å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt, jf. innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a.
- (10) Etter tilsynets syn innebærer vilkåret om å ha som «hovedformål» å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten at publikasjonen må fylle en funksjon som innebærer å holde leserne orientert om det som skjer rundt dem. Publikasjonen må i hovedsak ha dagsaktuelt og samfunnsrelevant innhold. Tilsynet har videre lagt til grunn at nyheter er objektiv formidling av fakta gjennom journalistisk fortolkning og bearbeiding. I begrepet «nyheter» ligger at det må foreligge ny informasjon som ikke er kjent for publikum fra før. Nyheter er dagsaktuelt, og vil typisk være rapporter fra daglige, nylige og nært forstående hendelser fra både inn- og utland, som blant annet politisk utvikling, økonomi, hendelser, begivenheter osv. Begrepet «aktualitetsstoff» har karakter av å være samtidig, men ikke nødvendigvis dagsaktuelt. Aktuelle saker innebærer en dypere analyse og forståelse av nyheter. Det inkluderer å tolke implikasjonene, konteksten og konsekvensene av disse hendelsene. Aktuelle saker omfatter hvorfor og hvordan, og tilbyr et mer omfattende perspektiv på sakene som er rapportert i nyhetene. Aktualitetsstoff går ofte «bak nyhetene».
- (11) Videre har tilsynet påpekt at vilkåret om hovedformål i innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a er det samme som i forskrift 8. desember 2022 nr. 2117 om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier § 5 første ledd bokstav a. Tilsynet har lagt til grunn at det derfor er naturlig å se hen til tolkningen av begrepet i produksjonstilskuddsforskriften når begrepet skal klargjøres i innovasjonsforskriften. Tilsynet har i denne sammenheng vist til beskrivelsene av begrepene «nyheter» og «aktualiteter» i høringsnotat av 7. april 2022 «Forslag til ny forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier» fra Kultur- og likestillingsdepartementet på side 14. Her framgår det at «[n]yhetsbegrepet omfatter saker som er viktige for å holde seg orientert i samfunnet og/eller som potensielt har betydning for samfunnet, ulike makthavere eller innbyggernes offentlige og private liv». Videre har tilsynet også vist til forskriften om produksjonstilskudd § 5 andre ledd som definerer dagsaktualitet slik: «I første ledd bokstav b skal dagsaktuelt forstås som innhold om pågående saker og hendelser, eller innhold som opplyser leserne om forhold som ikke er

kjent fra før. Samfunnsrelevant innhold og debatt skal avgrenses mot underholdnings-, livsstils- og forbrukerstoff som er rettet mot leseren som privatperson».

- (12) Tilsynet har vurdert klagers fem podkaster, og har lagt til grunn at disse er ulike i form og innhold. Tilsynet har kommet til at enkelte av podkastene inneholder aktualiteter, men at klager ikke kan anses for å være et nyhets- og aktualitetsmedium i tråd med innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a.
- (13) Tilsynet har vist til at enkelte av podkastene har til formål å drive opplysning, som «Økotrim». Denne podkasten beskrives som «en podkast som skal forsøke å trimme ikke-økonomer til å forstå økonomi som fag, hvordan økonomi fungerer og hvilke alternativer vi som samfunn har». Temaene i podkasten er i stor grad knyttet til aktualiteter som er relevante og av interesse for offentligheten i samtiden, slik som inflasjon, dyrtid og skatt. Tilsynet har vurdert at podkasten «Mímir & Marsdal» tar opp samfunnsaktuelle temaer, men at podkasten ikke er nyhetsformidling. Tilsynet har vist til at podkasten beskrives slik av klager: «To tydelige typer løser verdensproblemer over en lav sko, mens både høyre- og venstresida får gjennomgå». Videre har tilsynet vurdert at podkasten «Redaksjonen» ikke er nyhetsformidling, men et program som går «bak nyhetene» i form av løsere diskusjoner og subjektive refleksjoner. Tilsynet har vist til at podkasten beskrives slik: «Det blir undring, tvil og brannfakler når redaksjonen snakker om ukas viktigste saker». Podkasten «5080 Nyhetskontrollen» har tilsynet vurdert at er en ren underholdningspodkast som ikke er støtteverdig etter innovasjonsforskriften. Tilsynet har vist til at podkasten omtales av klager som «Venstresidas Nytt på Nytt», hvor «Våre tre kontrollører undersøker ukas største nyhetssaker for deg: Har alt i verden gått riktig for seg?». Podkasten refererer til ukas nyheter, for så å kommentere og debattere nyhetene. Dersom de avdekker «sterkt kritikkverdige forhold kan det føre til latterliggjøring, og i alvorlige tilfeller til tullering», skrives det om podkasten. Dette understreker, etter tilsynets vurdering, at podkasten er underholdning. Tilsynet har også vurdert at podkasten «Bokklubben Bastard» heller ikke formidler nyheter. Ved å løfte frem politiske spørsmål og samfunnskonflikter gjennom bøker legger imidlertid tilsynet til grunn at slikt stoff kan anses som samfunnsdebatt.

Klager har i det vesentlige anført:

- (14) Klager har gjort gjeldende at Medietilsynets avslag bygger på feil faktum. Klager mener at klager har som «hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten» i tråd med innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a.
- (15) Tilsynet har vist til podkasten «5080 Nyhetskontrollen», og klager mener at denne ikke er representativ for klagers produksjon. Klager har anført at det store flertallet av deres produksjoner oppfyller innovasjonsforskriftens kriterier for tilskudd, og klager har underbygget dette på følgende måte:
 - a. Podkasten «Mímir & Marsdal» er blant de mest hørte politikk-podkastene i Norge, og produseres av en folkevalgt politiker og en erfaren politisk journalist. Podkasten setter dagsorden for større medier i samfunnsdebatten, som for eksempel NRK Debattens episode om «batterieventyret» til Freyr i Mo i Rana. Klager har listet opp en rekke temaer og gjester i podkasten, som etter klagers syn viser at podkasten omhandler nyheter, aktualitet og samfunnsdebatt, og ikke underholdning.

- b. Podkasten «Økotrim» tar for seg stridsspørsmål i økonomisk politikk sett i lys av økonomifaget. Den er laget av økonomiprofessor Kalle Moene (UiO) og sosiolog og vitenskapsjournalist Linn Stalsberg. Klager har listet opp flere av temaene som tas opp i podkasten for å underbygge sitt syn.
- c. Podkasten «Redaksjonen» er et ukentlig program, laget av unge journalister ansatt hos klager, som formidler fakta og meninger rundt ukas store politiske saker og samfunnsspørsmål, rettet mot et yngre publikum. De innhenter intervjuer og gjør egen research til hver sak, dvs. bedriver journalistisk arbeid på lik linje med for eksempel Dagsnytt 18. Nærmest alle temaene som «Redaksjonen» behandler faller inn under vilkåret «nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten», jf. innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a.
- d. Litteraturprogrammet «Bokklubben Bastard» er ledet av bestselgende og prisbelønte skjønnlitterære forfattere, og en sakprosaist og journalist. Dette er riktignok en podkast om bøker, og dermed ikke formidling av nyhetsstoff, men podkasten faller inn under kategorien «samfunnsdebatt til allmennheten», jf. innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a. Publikasjonen trekker inn og løfter fram politiske spørsmål og samfunnskonflikter i en sammenheng og overfor et publikum der dette ikke er så vanlig, altså til en annen allmennhet enn dem som følger med på politikk.
- e. Podkasten «5080 Nyhetskontrollen» er et ukentlig satireprogram laget av tidligere og nåværende NRK-profiler som i all hovedsak tar for seg siste ukes aktuelle samfunnsspørsmål og politiske stridigheter. Podkasten bidrar i stor grad med «formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten», jf. innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a. Medietilsynets vurdering risikerer å snevre inn definisjonen av journalistisk produksjon på en måte som ikke tar hensyn til bredden og mangfoldet i dagens medielandskap. Journalistikk er ikke bare tradisjonell nyhetsformidling, men også offentlig opplysning og debatt som kan ta former som satire. Nyhetssatiren er en anerkjent form for journalistikk, også internasjonalt. Klager har påpekt at i en tid der mediekonsumet er i rask endring er det nødvendig å ikke ekskludere nye måter å nå ut til publikum på, spesielt de som kanskje ikke fanges opp av tradisjonelle nyhetsmedier.

Medieklagenemndas vurdering:

- (16) Saken gjelder klage fra Stiftelsen Manifest Media over Medietilsynets vedtak om avslag på søknad om innovasjons- og utviklingstilskudd til prosjektet «Kunstig intelligens, ekte journalistikk». Klagen er rettidig framsatt, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd, jf. tredje ledd.
- (17) Innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a til c inneholder kumulative vilkår som alle må være oppfylt for at søker skal kvalifisere til tilskudd. Bokstavene a og b i bestemmelsen stiller krav til mediets hovedformål og til innholdet:

«Det kan gis tilskudd etter denne forskriften til nyhets- og aktualitetsmedier som:

- a. har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har

som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.

b. inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder, eller som inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff om politikk, økonomi eller samfunnsliv. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser.»

- (18) Av høringsnotatet 27. februar 2018, som ligger til grunn for innovasjonsforskriften, omtaler departementet vilkårene i § 2 første ledd på side 6. Det forutsettes her at «[f]ørste ledd i utkastet tilsvarer § 3 første ledd pkt. 1-3 i forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier. (forskrift av 25. mars 2014 nr. 332)» (heretter produksjonstilskuddsforskriften 2014).
- (19) Innovasjonsforskriften ble endret i 2022. Av høringsnotatet 7. september 2022, som ligger til grunn for endringene som trådte i kraft 8. desember 2022, fremkommer det at formålet med endringene i utgangspunktet var å åpne for at flere fagmedier kan motta innovasjons- og utviklingstilskudd. Departementet valgte derfor å tilføye i § 2 første ledd bokstav b at også nyhets- og aktualitetsmedier som inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff om «politikk, økonomi *eller* samfunnsliv» (nemndas kursivering), kan motta tilskudd fra ordningen. Forskriftsendringen innebar en oppmykning av innholdsvilkåret ved at det ble stilt mindre strenge krav til mediets tematiske bredde. Når det derimot gjelder vilkåret om hovedformål i innovasjonsforskriften § 2 andre ledd bokstav a, kan ikke nemnda se at det i høringsnotatet av 2022 er holdepunkter at departementet ville foreta materielle endringer. Nemnda legger ellers til grunn at departementets øvrige føringer i det opprinnelige høringsnotatet fra 2018 fortsatt er av sentral betydning for tolkningen av bestemmelsen. Dette innebærer at innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a og b må tolkes på samme måte som de tilsvarende vilkårene i forskriften som regulerer tildelingen av produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier.
- (20) Produksjonstilskuddsforskriften 2014 § 3 første ledd nr. 1 og 2 lød:
- «Tilskudd etter denne forskriften gis bare til nyhets- og aktualitetsmedium som
1. har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.
 2. inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.»
- (21) Produksjonstilskuddsforskriften 2014 er senere erstattet av en ny forskrift som trådte i kraft 1. januar 2023. Nemnda kommer tilbake til disse endringene i premiss 26-28 nedenfor, men vil likevel for oversiktens skyld først redegjøre noe nærmere for nemndas tolkning av produksjonstilskuddsforskriften 2014 § 3 første ledd, siden departementet som nevnt i premiss 18 ovenfor forutsatte at vilkårene i innovasjonsforskriften § 2 første

ledd skulle tolkes på tilsvarende måte. Det er særlig nemndas tolkning av vilkåret om hovedformål i produksjonsforskriften 2014 § 3 første ledd nr. 1 som er av interesse her.

- (22) Medieklagenemnda fattet 19. mars 2021 vedtak i sak 2020/0243 (Dagbladet Pluss) som gjaldt klage fra Dagbladet AS på tilsynets avslag på søknad om produksjonstilskudd til nettavisen Dagbladet Pluss. Nemnda pekte i premiss 128 i avgjørelsen på at det er klare likhetstrekk mellom vilkåret om hovedformål i produksjonstilskuddsforskriften 2014 § 3 første ledd nr. 1 og innholdsvilkåret i § 3 første ledd nr. 2, men kom likevel til at det for vurderingen av om søker oppfyller vilkåret om hovedformål ikke skulle gjøres en vurdering av innholdet i publikasjonen. Nemnda la til grunn at denne vurderingen skulle gjøres i tilknytning til vilkåret i § 3 første ledd nr. 2. Denne uttalelsen fra nemndas må leses i lys av at Medietilsynet i den saken hadde tolket vilkåret om hovedformål slik at det også måtte gjøres en inngående vurdering av innholdet i mediet for å ta stilling til om vilkåret var oppfylt. Nemnda påpekte at tilsynets tolkning av vilkåret om hovedformål innebar at innholdsvilkåret i § 3 første ledd nr. 2 knapt hadde selvstendig betydning i rettsanvendelsen, og i realiteten bare oppstilte et breddekrav, jf. premiss 131-134.
- (23) Nemnda var uenig i tilsynets tolkning av de to vilkårene, men uttalelsen fra nemnda kan likevel ikke tolkes slik at innholdet er irrelevant for vurderingen av om vilkåret om hovedformål er oppfylt. Det er klart at for de aller fleste av de elementene som nemnda la til grunn at inngikk i vurderingen av om vilkåret om hovedformål var oppfylt, ville det også måtte gjøres visse vurderinger av innholdet: Verken tilsynet eller nemnda kunne for eksempel nøye seg med å vurdere formålsbestemmelser eller lignende egenerklæringer for å ta stilling til om mediet hadde reklame eller markedsføring som hovedformål, eller om innholdet hovedsakelig var rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner mv. Da nemnda fattet vedtaket i sak 2020/0243 (Dagbladet Pluss), inngikk for øvrig begge disse elementene som presiseringer av vilkåret om hovedformål i § 3 første ledd nr. 1. Og siden høringsnotatet fra 2012 i liten grad kastet lys over det nærmere innholdet i vilkåret om hovedformål, måtte nemnda foreta en mer selvstendig tolkning av vilkåret. Nemndas tolkning av vilkåret om hovedformål er det redegjort for i premiss 127-152 i sak 2020/0243 (Dagbladet Pluss).
- (24) Medieklagenemndas tolkning av produksjonstilskuddsforskriften 2014 § 3 første ledd nr. 1 ble senere lagt til grunn i nemndas vedtak 14. april 2021 i sak 2020/0268 (Bakkar og Berg). I premiss 51 viste nemnda til avgjørelsen i 2020/0243 (Dagbladet Pluss) og sammenfattet nemndas tolkning av vilkåret om hovedformål på denne måten:

«I avgjørelsen i sak 2020/0243 (Dagbladet Pluss) redegjør nemnda for hva som nærmere ligger i vilkåret «hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling ... til allmennheten». Et sentralt poeng med vilkåret om hovedformål er å sikre at produksjonstilskuddet tildeles aktualitets- og nyhetsmedier som produserer innhold med grunnlag i journalistiske prinsipper, og slik nemnda tolker vilkåret ligger det i dette også en avgrensning mot ikke-redaksjonelle medier (for eksempel sosiale medier). Et annet moment som inngår i vurderingen av om dette vilkåret er oppfylt, er om mediet følger Vær Varsom-plakaten og er underlagt pressens selvdømmeordning Pressens Faglige Utvalg (PFU). Videre antar nemnda at vilkåret åpner opp for at det skal foretas en vurdering av omfanget av originaljournalistikk som er publisert i det aktuelle mediet. Omfattende bruk av stoff fra nyhetsbyråer mv. som ikke blir selvstendig bearbeidet av mediets egne journalister før publisering, vil normalt trekke i retning av at vilkåret om hovedformål ikke er oppfylt. Mediets kildebruk for øvrig er også et moment som inngår i vurderingen av om vilkåret om hovedformål er oppfylt. For en mer detaljert framstilling av nemndas tolkning

av forskriften § 3 første ledd nr. 1 vises til avgjørelsen i sak 2020/0243 (Dagbladet Pluss) avsnitt 135-151.»

- (25) De fleste av disse elementene forutsetter også vurderinger av innholdet i det aktuelle mediet. Også i denne saken var det sentrale i nemndas kritikk av tilsynets tolkning av de to vilkårene i produksjonstilskuddsforskriften 2014 § 3 første ledd nr. 1 og 2 at tilsynet i vurderingen av om vilkåret om hovedformål var oppfylt, også vektla forhold som etter nemndas vurdering hørte hjemme i vurderingen av om innholdsvilkåret var oppfylt. Tilsynets tolkning av forskriften var med andre ord vanskelig å forene med at vilkåret om hovedformål og innholdsvilkåret er selvstendige vilkår.
- (26) Etter at Medieklagenemnda hadde fattet vedtak i sakene 2020/0243 (Dagbladet Pluss) og 2020/0268 (Bakkar og Berg), ble produksjonstilskuddsforskriften 2014 erstattet med forskrift 8. desember 2022 nr. 2117 om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier (produksjonstilskuddsforskriften 2023), som trådte i kraft 1. januar 2023.
- (27) I produksjonstilskuddsforskriften 2023 er vilkårene for å få tilskudd inntatt i § 5. Vilkåret om hovedformål framgår av bestemmelsens første ledd bokstav a, mens innholdsvilkåret framgår av bokstav b og c. Innholdsvilkåret er videre utpenslet i § 5 andre og tredje ledd:

«Nyhets- og aktualitetsmedier kan få tilskudd når de

a. har som hovedformål å drive løpende journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten

b. har nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt som utgjør majoriteten av mediets samlede redaksjonelle innhold gjennom et kalenderår

c. har en bred sammensetning av ulike sjangre og tematisk innhold fra ulike samfunnsområder

[...]

I første ledd bokstav b skal dagsaktuelt forstås som innhold om pågående saker og hendelser, eller innhold som opplyser leserne om forhold som ikke er kjent fra før. Samfunnsrelevant innhold og debatt skal avgrenses mot underholdnings-, livsstils- og forbrukerstoff som er rettet mot leseren som privatperson.

I første ledd bokstav b skal debatt forstås som regelmessig publisering av ledere, debattinnlegg, anmeldelser eller kommentarer tilpasset mediets utgivelsesfrekvens.»

- (28) Som allerede nevnt i premiss 23 ovenfor, inneholdt vilkåret om hovedformål i produksjonstilskuddsforskriften 2014 § 3 første ledd nr. 1 en formulering om at det ikke gis tilskudd til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring (andre punktum). Videre fremgikk det av samme bestemmelse at det heller ikke gis tilskudd til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap (tredje punktum). I produksjonstilskuddsforskriften 2023 gjenfinnes disse formuleringene i § 2 andre ledd:

«Forskriften gjelder ikke for medier som

a. har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring eller har en hovedvekt av annonser

b. hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.»

- (29) I sak 2020/0243 (Dagbladet Pluss) la nemnda til grunn at disse formuleringene i § 3 første ledd nr. 1 andre og tredje punktum måtte tolkes som presiseringer av vilkåret om hovedformål. I premiss 130 uttalte nemnda blant annet:

«... At § 3 første ledd nr. 1 må tolkes slik at bestemmelsen bare oppstiller et vilkår om hovedformål, passer også godt med de formuleringene som er inntatt i nr. 1 andre og tredje punktum. Nemnda leser dette som ytterligere presiseringer av vilkåret om hovedformål. Andre punktum slår fast at medier som har «som hovedformål å drive reklame og markedsføring» ikke er støtteberettiget, og tredje punktum slår fast at medier som retter seg mot «medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap» – altså ikke til allmennheten – heller ikke er støtteberettiget. Andre og tredje punktum kan sees på som negative avgrensninger av vilkåret om hovedformål.»

- (30) Nemnda tolket bestemmelsen om hovedformål slik at § 3 første ledd nr. 1 andre punktum utgjorde en negativ avgrensning av «journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt», mens § 3 første ledd nr. 1 tredje punktum utgjorde en negativ avgrensning av «til allmennheten». Det er i høringsnotatet som ligger til grunn for produksjonsforskriften 2023 (Forslag til ny forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, datert 7. april 2022 (høringsnotatet 2022)) ikke holdepunkter for at departementet var uenig i nemndas tolkning av vilkåret om hovedformål. På s. 9 uttaler departementet bare:

«I tillegg videreføres kravet til at innholdet skal være rettet mot allmennheten og ikke være rettet mot medlemmer i bestemte organisasjoner, foreninger og selskap.»

- (31) Flyttingen til produksjonsforskriften 2023 § 2 andre ledd av formuleringen som slår fast at tilskudd ikke gis til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring, er ikke nærmere begrunnet i høringsnotatet 2022. Nemnda antar derfor at begge disse forskriftsendringene bare hadde en redaksjonell begrunnelse, og at det for disse tolkningsspørsmålene knyttet til vilkåret om hovedformål er slik at nemndas uttalelser i sakene 2020/0243 (Dagbladet Pluss) og 2020/0268 (Bakkar og Berg) fortsatt er uttrykk for gjeldende rett.
- (32) I høringsnotatet 2022 kom likevel departementet med noen uttalelser om det nærmere innholdet i vilkåret om hovedformål i § 5 første ledd bokstav a. Her står det på side 13 og 14:

«Departementet drøfter i dette punktet behovet for presiseringer i formålsvilkåret for å tydeliggjøre et krav om løpende journalistisk produksjon og formidling for mediene som kan motta tilskudd.

Dette kan blant annet utledes ved en fortolkning av begrepene «nyhet» og «aktualitet» i forskriftens formål. Formålsvilkåret må videre tolkes slik at publikasjonene må holde leserne orientert og *oppdatert* om stoff som er av *allmenn interesse* for å kvalifisere for produksjonstilskudd.

[...]

Med *allmenn interesse* menes at innholdet er av en karakter som gjør at borgerne blir informert om det samfunnet vi lever i, det vil si innhold av samfunnsmessig betydning.

Vurderingen av om mediet henvender seg til allmennheten dreier seg om hvorvidt publikasjonen rent faktisk retter seg mot allmennheten i motsetning til smalere publikumsgrupper, og ikke hvor mange lesere mediet har, eller om det når ulike aldersgrupper eller kjønn.

En forskriftsfesting av et krav til løpende journalistisk formidling presiserer at mediet må ha som hovedformål å orientere og oppdatere allmennheten om samfunnsrelevante samtidige hendelser.» (Kursiv i original.)

- (33) I 2023 avgjorde Medieklagenemnda flere saker om innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier. I sakene 2023/0792 (Shifter Media AS) premiss 27, 2023/0708 (Utdanningsforbundet) premiss 26 og 2023/0705 (Stiftelsen LO Media) premiss 37 uttalte nemnda følgende om forholdet mellom vilkåret om hovedformål og innholdsvilkåret i innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a og b:

«Merknadene i høringsnotatet 2022 knyttet til det nærmere innholdet i § 2 første ledd bokstav a klargjør etter Medieklagenemndas vurdering at det er en ikke ubetydelig overlapp med vilkårene i § 2 første ledd bokstav b. Dette får også betydning for hvilke undersøkelser og analyser Medietilsynet må gjøre før det tas stilling til hvorvidt vilkårene i § 2 bokstav a er oppfylt.»

- (34) Disse uttalelsene sammenfaller i det vesentlige med den tolkning av vilkåret om hovedformål som nemnda la til grunn for vedtakene i sakene 2020/0243 (Dagbladet Pluss) og 2020/0268 (Bakkar og Berg), nemlig at det i vurderingen av om vilkåret om hovedformål er oppfylt, også må gjøres visse vurderinger av innholdet i mediet. Se redegjørelsen i premiss 22-25 ovenfor. I sak 2023/0792 (Shifter Media AS) premiss 28 påpekte nemnda at mediets egenomtale ikke kan være avgjørende for om vilkåret om hovedformål er oppfylt.

- (35) Videre uttalte Medieklagenemnda følgende i premiss 29 i sak 2023/0792 (Shifter Media AS) og i premiss 27 i sak 2023/0708 (Utdanningsforbundet):

«I vurderingen av om forskriften § 2 første ledd bokstav a er oppfylt, må det etter Medieklagenemndas syn foretas en inngående analyse av innholdet i den aktuelle publikasjonen. Med tanke på at fagpressen nylig ble innlemmet i ordningen, er det etter nemndas vurdering særlig viktig å gjennomføre grundigere innholdsanalyser. Nemnda har forstått det slik at tilsynet i den senere tid har lagt seg på en praksis som går ut på at det skal gjøres grundige innholdsanalyser når tilsynet behandler søknader fra medier som tidligere ikke har fått støtte under ordningen med produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, og nemnda har vanskelig for å se at det ikke er et tilsvarende behov for grundige analyser når man skal ta stilling til søknader fra fagpressen om innovasjons- og utviklingstilskudd.»

- (36) Nemnda innser at formuleringen «inngående analyse av innholdet i den aktuelle publikasjonen» isolert sett kan fremstå som vanskelig å forene med tolkningsuttalelsene i sakene 2020/0243 (Dagbladet Pluss) og 2020/0268 (Bakkar og Berg). Det er derfor behov for noen ytterligere klargjøringer. Denne formuleringen må leses i sammenheng med det som for øvrig er inntatt i det aktuelle premisset: Fagpressen hadde på tidspunktet for nemndas avgjørelser i sak 2023/0792 (Shifter Media AS) og 2023/0708 (Utdanningsforbundet) nylig blitt innlemmet i støtteordningen. Nemnda gav uttrykk for at det i en slik situasjon er nødvendig å foreta grundige utredninger av om vilkårene for å gi tilskudd er oppfylt, og nemnda kom til at tilsynets saksforberedelse ikke var tilstrekkelig for å oppfylle forvaltningsorganets plikt etter forvaltningsloven § 17 til å

sørge for at saken var godt nok opplyst. Nemnda mente at en forsvarlig saksbehandling tilsa at det ble gjennomført grundige innholdsanalyser som inngikk i grunnlaget for vurderingen av om vilkårene var oppfylte. De innholdsanalysene som nemnda har fått seg forelagt i tidligere klagesaker om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier har vært bredt lagt opp, og skal ikke bare frembringe faktum med tanke på spørsmålet om innholdsvilkåret er oppfylt. Innholdsanalysene skal også bringe klarhet i faktum for spørsmålet om vilkåret om hovedformål er oppfylt.

- (37) Oppsummert er det nemndas syn at den tolkning av vilkåret om hovedformål som nemnda har kommet med i de sakene som det er redegjort nærmere for ovenfor, fortsatt er uttrykk for gjeldende rett. Innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a første punktum inneholder ett vilkår. I vurderingen av om vilkåret om hovedformål er oppfylt, må det også ses hen til presiseringene/avgrensningene i innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a andre og tredje punktum. I vurderingen av om vilkåret om hovedformål er oppfylt, inngår videre de elementene som nemnda utformet i sak 2020/0243 (Dagbladet Pluss) og sak 2020/0268 (Bakkar og Berg). Disse er det nærmere gjort rede for i premiss 22-25 ovenfor. For å ta stilling til om vilkåret om hovedformål er oppfylt, må det gjøres visse vurderinger av innholdet i det aktuelle mediet. Siden vilkåret om hovedformål og innholdsvilkåret er selvstendige og kumulative vilkår, vil nemnda understreke betydningen av at de to holdes fra hverandre i rettsanvendelsen. De forhold som hører under innholdsvilkåret i innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav b skal ikke inngå i vurderingen av om vilkåret om hovedformål er oppfylt. Det samme gjelder for de ytterligere utpenslingene av innholdsvilkåret som er nedfelt i produksjonsforskriften 2023 § 5 andre og tredje ledd. Det følger eksplisitt av ordlyden både i andre og tredje ledd at disse bestemmelsene bare innebærer nærmere presiseringer av hvordan deler av innholdsvilkåret i produksjonstilskuddsforskriften 2023 skal tolkes, nemlig den delen av innholdsvilkåret som fremgår av § 5 første ledd bokstav b. Det ville altså være direkte i strid med ordlyden i produksjonsforskriften 2023 § 5 andre og tredje ledd å vektlegge disse momentene i tolkningen av vilkåret om hovedformål i § 5 første ledd bokstav a, og siden departementet har forutsatt at vilkårene i innovasjonsforskriften skal tolkes tilsvarende, kan heller ikke presiseringene som framgår av produksjonsforskriften 2023 andre og tredje ledd tillegges vekt ved tolkningen av vilkåret om hovedformål i innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a.
- (38) I den konkrete vurderingen har nemnda kommet til at Medietilsynets vedtak lider av slike mangler at det må oppheves og sendes tilbake for ny behandling.
- (39) Tilsynet har i innstillingen til nemnda 19. september 2024 konkludert med at klager ikke oppfyller vilkåret om hovedformål, jf. innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a. Av vedtaket 10. juni 2024 kommer det imidlertid fram at tilsynet også bygde avslaget på at klager heller ikke oppfylte innholdsvilkåret i innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav b. I den utvidede begrunnelsen 9. august 2024 er det bare vist til at klager ikke har som hovedformål å drive med journalistisk produksjon og formidling, jf. bokstav a. Tilsynet har i sin vurdering lagt vekt på at klagers podkaster ikke er nyhetspodkaster, men at enkelte av dem er underholdning laget på bakgrunn av nyheter. Det gjøres verken i den utvidede begrunnelsen eller i innstillingen til nemnda nærmere rede for grunnlaget for tilsynets konklusjon om at innholdsvilkåret ikke er oppfylt.
- (40) Slik nemnda vurderer begrunnelsene som er gitt for avslaget på søknaden, er de verken enkeltvis eller samlet egnet til å vise at tilsynet har basert avgjørelsen på en korrekt tolkning av de aktuelle forskriftsbestemmelsene. Nemnda viser her til gjennomgangen i

ovenfor, og særlig oppsummeringen i premiss 37. Det etterlatte inntrykket er at tilsynet ikke holder vilkåret om hovedformål i innovasjonsforskriften § 2 første ledd bokstav a tilstrekkelig ifra innholdsvilkåret i § 2 første ledd bokstav b. Det er ikke tvilsomt at innovasjonsforskriften legger opp til at dette er to selvstendige vilkår, og da må begrunnelsen for vedtaket utformes slik at det er mulig for et klageorgan å ta stilling til om rettsanvendelsen er i samsvar med forskriften. Den utvidede begrunnelsen i denne saken er ikke i særlig grad egnet til å kaste lys over tilsynets tolkning av vilkåret om hovedformål. Og i innstillingen til nemnda er det klare indikasjoner på at tilsynets tolkning av vilkåret om hovedformål er direkte i strid med forskriften: For å begrunne nærmere tolkningen av vilkåret om hovedformål, viser tilsynet til bestemmelsene i produksjonsforskriften 2023 § 5 andre og tredje ledd. Som allerede påpekt i premiss 37 ovenfor, følger det eksplisitt av ordlyden i begge disse bestemmelsene at de presiserer nærmere enkelte sider ved innholdsvilkåret i produksjonsforskriften 2023 § 5 første ledd bokstav b. Etter nemndas vurdering er det klart at disse bestemmelsene ikke har relevans for tolkningen av vilkåret om hovedformål, verken i produksjonsforskriften 2023 eller i innovasjonsforskriften. En slik tolkning vil heller ikke være forenelig med at vilkåret om hovedformål og innholdsvilkåret er to selvstendige vilkår.

- (41) Med de innvendinger nemnda har til tilsynets tolkning av de aktuelle vilkårene i innovasjonsforskriften, har nemnda ikke funnet det forsvarlig å fatte et nytt realitetsvedtak. Det er nemndas syn at det vil være mer i tråd med det forvaltningsrettslige klagesystemet at tilsynet først foretar en ny vurdering av søknaden basert på den tolkning av de aktuelle forskriftsbestemmelsene som nemnda har gjort rede for ovenfor. Det må antas at en slik ny behandling vil bidra til å klargjøre de faktiske sidene ved saken. Nemnda finner avslutningsvis grunn til å understreke at dette vedtaket ikke kan tolkes som at nemnda har tatt stilling til om klager oppfyller de aktuelle vilkårene. Det vil nemnda måtte ta stilling til i en eventuell klagesak etter at tilsynet har vurdert søknaden og fattet nytt vedtak i saken.

Konklusjon:

På denne bakgrunn treffer Medieklagenemnda følgende

vedtak:

Medietilsynets vedtak 10. juni 2024 om avslag på søknad om innovasjons- og utviklingstilskudd til Stiftelsen Manifest Media for prosjektet «Kunstig intelligens, ekte journalistikk» oppheves. Saken sendes tilbake til Medietilsynet for ny behandling.

Vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Etter forvaltningsloven § 36 kan en part kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret et vedtak til gunst for parten. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader må settes fram senest 3 uker etter at melding om klageinstansens vedtak er kommet fram til parten. Kravet sendes til Medieklagenemnda v/Klagenemndssekretariatet, med mindre Medietilsynet har fattet nytt vedtak i saken, jf. § 36 tredje ledd.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur